

Komvux och ämnesbetyg - hur matchar det?

[00:00:01] Det här är en podcast från Skolverket.

Sandra Charléz [00:00:03] Hej! Välkommen till Skolverkspodden! Mitt namn är Sandra Charléz och i dag kommer vi prata om hur komvux på gymnasial nivå och komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå påverkas av ämnesbetygsreformen. Skolverket förbereder ett införande av ämnesbetyg som ska börja gälla första juli 2025 och det gäller alla ämnesplaner för alla skolformer på gymnasial nivå. I februari i år 2022 så skickade Skolverket ut en remiss med förslag på justeringar i ämnesplanerna för de nio gymnasiegemensamma ämnena, för examensmål, programmål och programstrukturer. Men hur blir det då för komvux? Det är den stora frågan och den ska vi reda ut i dag tillsammans med Annelie Svantesson och Jonas Vig, båda undervisningsråd på Skolverket. Varmt välkomna hit!

Jonas Vig [00:01:03] Tack så mycket.

Annelie Svantesson [00:01:05] Tackar.

Sandra Charléz [00:01:05] Jonas, jag börjar med dig. Hur kommer ämnesbetygsreformen påverka komvux på gymnasial nivå?

Jonas Vig [00:01:12] Ja det kommer ju att påverka komvux, precis som inom gymnasieskolan och gymnasiesärskolan så kommer ju ämnesbetygsreformen att påverka på flera olika sätt. Och vi kan väl förtydliga här också att när vi pratar om komvux så innefattar det alla skolformsdelarna som berörs av det här.

Sandra Charléz [00:01:29] Från och med nu vet alla det.

Jonas Vig [00:01:32] Först och främst handlar det väl om att förändringen innebär att utbildningen inte längre ska bestå av kurser utan av ämnen och ämnesnivåer. Syfte, mål, betygskriterier är samma oavsett nivå. Och det här är en viktig skillnad jämfört med dagens system på gymnasial nivå, där målen ibland bara gäller för vissa kurser i ett ämne. Det centrala innehållet i en nivå ska ju bygga vidare på och fånga upp innehållet från tidigare nivåer i ämnet. Det centrala innehållet ska alltså uttrycka då progressionen i ämnet och det betyder att det centrala innehållet ska beskriva både ökad bredd och ökat djup mellan varje nivå. I en ämnesplan är det därför endast det centrala innehållet som då blir specifikt för varje nivå.

Sandra Charléz [00:02:22] Okej. Annelie, det ligger en remiss ute nu som jag sade. Vad är viktigt att veta för den som är särskilt intresserad av Komvux?

Annelie Svantesson [00:02:30] Ja i den remiss som är ute nu då, så hittar man ju förslag då på justeringar när det gäller ämnesplanerna för de här nio gymnasiegemensamma ämnena och likaså examensmål, programmål och programstruktur. Alla de här förslagen finns ju på vår hemsida på skolverket.se/arnesbetygsreformen.

Sandra Charléz [00:02:53] Och när ska synpunkterna in då?

Annelie Svantesson [00:02:56] Senast nionde maj.

Sandra Charléz [00:02:59] Bråda dagar här nu om man ska tycka till.

Annelie Svantesson [00:03:02] De här förslagen är ju oerhört viktiga faktiskt för den som är intresserad av komvux, att så att säga ta del utav. Och inte minst för att det är så många elever, väldigt många elever som kommer att beröras. Och särskilt viktigt kan man väl säga i den här remissen som är ute nu, det är att man också kan ta del av konsekvensutredningen där man dels då har lyft fram konsekvenser som skulle kunna bli för just vissa ämnen, men också mer generell för de här berörda skolformerna. Och sedan längre fram kommer det ytterligare en remiss som kanske blir ännu mer viktig just för vux och då kommer det ju beröra yrkesämnena. Och yrkesutbildningar är ju något som är stort inom skolformen, så man kan säga att remissen kan

komma att ge en liten hint om vad som, ja hur de nuvarande yrkespaketen skulle kunna komma att påverkas då.

Sandra Charléz [00:04:02] Just det. Jonas, på komvux så läser eleverna i dag enstaka kurser. Hur kommer det fungera rent praktiskt med ämnesbetyg?

Jonas Vig [00:04:11] Betyg sätts ju då efter varje avslutad nivå. Men sen är det ju så att betyget då, om eleven fortsätter att läsa nästa nivå, då är tanken att då ersätter det betyget i den överliggande nivån, den lägre nivån betyget. Och det är ju inte så som det ser ut idag med det kursutformade systemet.

Sandra Charléz [00:04:33] Just det, så det är förändringen. Och kommer det vara möjligt att dela in ämnesnivåer i delnivåer likt det idag går att dela in kurser i delkurser?

Jonas Vig [00:04:42] Det vet vi inte idag. Vi hoppas att regeringen kommer att göra det möjligt. För möjligheten att dela in ämnesnivåer i delnivåer skulle ju så att säga vara ett väldigt bra sätt att bibehålla den flexibilitet som finns idag och den möjlighet till individanpassning som finns idag i det system som är rådande.

Sandra Charléz [00:05:05] Annelie, kommer det att finnas några formella förkunskapskrav i form av betyg i lägre nivå för att kunna läsa en nivå eller ett ämne på komvux?

Annelie Svantesson [00:05:15] Nej, det kommer det inte finnas, varken för att läsa eller för att genomgå en provning i ett ämne eller en nivå då i ett ämne inom komvux. Utan precis som idag så ska ju verksamheten fortsätta att göra en individuell bedömning av om en elev har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Sandra Charléz [00:05:36] Vi går tillbaka till dig Jonas, kommer det fortsätta att vara möjligt för elever inom komvux att genomföra provning efter den 30 juni 2025? Alltså dagen innan detta ska träda i kraft.

Jonas Vig [00:05:49] Absolut, och där blir det inga förändringar. Om en elev vill göra en provning, till exempel nivå 3 i ett ämne, så genomför läraren provningen på det centrala innehållet i nivån. Och om eleven då klarar provningen och får ett betyg så kommer det betyget att omfatta alla tre nivåer i ämnet. Så att genomföra provning kommer att vara möjligt, men det kommer att se lite annorlunda ut.

Sandra Charléz [00:06:14] Men hur blir det för elever som har ett äldre kursbetyg och vill göra en provning?

Jonas Vig [00:06:18] Ja, för att underlätta för elever som har ett kursbetyg sedan tidigare så föreslår regeringen i propositionen att det ska införas övergångsbestämmelser. Och de här bestämmelserna innebär att den som har påbörjat en utbildning på gymnasial nivå före den första juli 2025, under en femårsperiod då, ska få genomgå provning inom kommunal vuxenutbildning enligt det äldre systemet.

Sandra Charléz [00:06:45] Där vi är nu?

Jonas Vig [00:06:46] Där vi är nu, exakt. Provning ska få göras senast den 30 juni 2030, hos då en huvudman som erbjuder utbildningen på en nivå som motsvarar den kurs som provningen gäller då naturligtvis.

Sandra Charléz [00:07:01] Övergångsbestämmelser pratar ni om. Kan du ge några exempel på sådana, Annelie?

Annelie Svantesson [00:07:07] Ja, ett exempel är om en elev som läser en kurs över brytpunkten för införandet av ämnesbetyg.

Sandra Charléz [00:07:15] Alltså över den sommaren 2025?

Annelie Svantesson [00:07:18] Precis, att den då ska kunna läsa klart kursen inom ramen för kursbetyg och alltså få betyg i sin kurs. Så. Det här kommer att vara möjligt i fem år fram till den 30 juni 2030. Och viktigt här är ju att nämna att inom komvux så gäller detta alltså endast för påbörjade kurser och inte utbildningar.

Sandra Charléz [00:07:45] Okej.

Annelie Svantesson [00:07:46] Sen kan det också vara bra att veta då att under en övergångsperiod så ska det också vara möjligt för en elev att få blandbetyg. Och det innebär att om en elev till exempel läser eller har betyg i kursen engelska 5, alltså i nuvarande system, så ska man alltså kunna behålla det kursbetyget. Och när den då läser en överliggande nivå i samma ämne, i engelska då. Och detta ska också då vara möjligt mellan den 30 juni 2025 och fram till den 30 juni 2030. Eventuellt så kan regeringen komma att precisera de här bestämmelserna ytterligare framöver, i vuxenutbildningsförordningen. Vill man läsa mer om det här så kan man gå in på regeringens webbplats och läsa propositionen som finns där.

Sandra Charléz [00:08:36] Kan man djupdyka ordentligt. Långt innan ämnesbetygsreformen sjösätts så kommer väl nya principer för betygssättning att börja gälla, vad vad innebär det?

Jonas Vig [00:08:47] Ja det stämmer, det här handlar ju om egentligen två delar men det är en och samma sak, det hänger ihop. Den ena förändringen det är ju att kunskapskrav som nu, man ska ju så att säga, för att få ett visst betyg så ska ju vissa kunskapskrav vara uppfyllda. Nu tar man bort kunskapskrav och de ersätts av betygskriterier. Den andra förändringen, det innebär att det ska införas en ny princip för betygssättningen för betygstegen A till D och det här börjar gälla redan första juli i år.

Sandra Charléz [00:09:24] Det är ju nu. Snart, snart, snart.

Jonas Vig [00:09:26] Ja, det är runt hörnet.

Sandra Charléz [00:09:28] Beroende på när man lyssnar på podden i och för sig, men första juli 2022 pratar vi om.

Jonas Vig [00:09:34] Ja men precis. Och den nya principen för betygssättning, det innebär ju då att kravgränserna för betygen D till A inte längre är lika skarpa. Och syftet med den nya principen är ju att läraren ska få större möjligheter att göra en sammantagen bedömning och sätta de betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper med hjälp av betygskriterier. Och det här är ju en ganska stor förändring mot nu gällande principer för betygssättning, där samtliga kunskapskrav för till exempel nivå A eller betyget A ska vara uppfyllda för att man ska få det betyget. Viktigt att poängtera dock i det här, det är ju att för betyget E och betyget godkänt så behålls regeln om att elevens kunskaper måste motsvara samtliga betygskriterier.

Sandra Charléz [00:10:30] Hur kommer då de nationella yrkespaketen på gymnasial nivå och särskild utbildning på gymnasial nivå att påverkas av ämnesbetygsreformen, Annelie?

Annelie Svantesson [00:10:39] Man kan säga att de kommer påverkas i lite olika utsträckning, men riktigt hur det kommer påverkas det vet vi inte i dag och det beror ju på arbetet med yrkesämnena fortfarande pågår. Men vi vet ju eller kan säga det att, när det gäller vissa, i vissa fall så kommer dagens yrkesämnen med tillhörande kurser att förändras. Så pass mycket kan vi säga då. Och det beror ju på både själva ämnesstrukturen i sig, att man gör om det då, men också på de enorma förändringar och den utveckling som har skett, bland annat då inom teknik och automationsområdet som ju påverkar många sektorer i samhället.

Sandra Charléz [00:11:23] Det måste bättre matcha vad som händer.

Annelie Svantesson [00:11:26] Precis.

Sandra Charléz [00:11:26] På vilket sätt kan ämnesbetyg gynna komvux?

Annelie Svantesson [00:11:31] Ja, de nya ämnesplanerna som arbetas fram nu kommer bättre att spegla dagens krav ifrån arbetsgivare och branscher och högre utbildning på ett bättre sätt än vad det gör idag då. Och utifrån det perspektivet så kommer ju alla elever som berörs av den här förändringen att gynnas. Införandet av ämnesbetyg utgår ju först och främst ifrån behov av förändring inom gymnasieskolan och gymnasiesärskolan, och behoven är ju inte riktigt samma inom komvux. Men naturligtvis är det ju så att alla skolformer har ju behov av uppdatering av befintliga ämnes- och kursplaner. Och utbildning, oavsett om den så bedrivs i gymnasieskolan eller inom komvux, så behöver den ju utvecklas då.

Sandra Charléz [00:12:19] I takt med samhället och hur det utvecklas, ja precis. Det låter ju klokt måste jag säga. Jonas, vi pratar om hur komvux kan gynnas av ämnesbetyg men vi måste ju vända på myntet. Vad ser du för utmaningar?

Jonas Vig [00:12:34] Utmaningar finns, en sådan är ju att hantera de elever som har studerat i det äldre kurssystemet och sedan, efter införandet den första juli 2025 vill studera vidare inom komvux. Exempelvis kanske man vill ta ut en gymnasieexamen. Och här blir det ju oerhört viktigt men det blir också en stor utmaning för till exempel rektorer och inte minst studie- och yrkesvägledare som är verksamma inom komvux, att kunna ha någonting att hålla sig i vad det gäller relationen mellan det äldre kurssystemet och kurserna och de nya ämnena och dess ämnesnivåer. Och det här är ju någonting som Skolverket i detta nu arbetar med att ta fram så att säga. Se över just den här relationen mellan det äldre och det kommande så att säga, systemet. Men det kommer ju av naturliga skäl inte att finnas ett ett-till-ett-förhållande mellan allt nytt och gammalt. Och det kan ju bero på att innehållet i ett tidigare ämne eller en kurs fördelats på flera nya ämnen och nivåer. Eller, att likt Annelie var inne på tidigare, att teknikutvecklingen och andra samhällsförändringar har gjort innehållet i de äldre kurserna daterade och att det därför då kan vara svårt att tillgodoräkna sig tidigare studier.

Sandra Charléz [00:13:57] Det finns fördelar och det finns en del utmaningar med det här nya systemet. Men bara att veta om det redan nu, då kan man göra något åt det. Och jag tycker på den här remissen som ligger ute nu. Är man intresserad av att tycka till, in på skolverket.se/ amnesbetygsreformen och där klickar du dig vidare. Tack snälla Annelie och tack snälla Jonas för att ni var här idag.

Jonas Vig [00:14:23] Tack så mycket.

Annelie Svantesson [00:14:23] Tack själv.

Sandra Charléz [00:14:24] Jag passar på att upprepa webbadressen en gång till, skolverket.se/ amnesbetygsreformen. Kika in där lite då och då eftersom alla nyheter, poddar och annat material om ämnesbetygsreformen hamnar där. Det här var ett avsnitt av Skolverkspodden med mig Sandra Charléz som säger tack till dig som har lyssnat. Hoppas vi hörs snart igen.